

VALGA, VABADUSE 13 KOOLIHOONE JA E. ENNO 15 SPORDIHOONE ARHITEKTUURIVÕISTLUS ŽÜRII LÕPP-PROTOKOLL

Žürii istung: 26. juulil 2017 kl 12.00-17.00, Vabaduse 13 koolihoone aulas Valgas

Ideevõistluse eesmärk

Ideevõistluse hankija on Valga Linnavalitsus, korraldajad Valga Linnavalitsus ja MTÜ Eesti Arhitektide Liit. Ideekonkursi eesmärgiks on rajada Valga kesklinna hästi- ning koostoimivad spordihoone (olemasoleva E. Enno 15 staadionihoone juurdeehitisena) ja põhikooli õppehoone (laiendades olemasolevat Vabaduse 13 koolihoonet) koos neid toetavate välialadega (võistlusala pindala 41 316 m²).

Võistlusega otsitakse ideekavandit, milles esitatav võistlusala planeeringuline idee ning Keskstaadioni spordihoone ja Vabaduse 13 koolihoone arhitektuurne lahendus on kesklinna tingimustele vastavalt esinduslik ning väärikas; hooned koos kavandatavate välialadega moodustavad arhitektuurselt ühtse tervikliku kompleksi; kavandatav koolihoone loob kaasaegse ning õpilaste loovust toetava ja inspireeriva õpikeskkonna ning võistlusalale on loodud kogu ala haarav terviklik linnaehituslik, arhitektuurne ja maastikuarhitektuurne kontseptsioon.

Hindamine ja otsus

Arhitektuurivõistluse tähtajaks, 17. juuliks 2017 laekus seitse ideekavandit, mis kõik kvalifitseerusid ja tunnustati vastavaks.

Žürii hindas töid vastavalt võistluseeskirja punktile 12.1:

- lahenduse arhitektuurne kvaliteet, funktsionaalsus ja vastavus lähteülesandele;
- lahenduse terviklikkus ja keskkonda sobivus, arhitektuurse lahenduse värskus ja tänapäevsus;
- lahenduse otstarbekus ja realiseeritavus: ehituslik ökonoomsus ja kulude suurus objekti eluea jooksul. Lahenduse teostatavus.

Žürii otsustas võistluse tulemused 26.07.2017 toimunud istungil lihthääletuse teel järgnevalt:

I preemia (8000 €) ideekavandile märgusõnaga „**Üks ja Üks**“,
II preemia (6000 €) ideekavandile märgussõnaga „**Central Campus**“,
III preemia (4000 €) ideekavandile märgusõnaga „**Sipsik**“;
Ergutuspreemia (2000€) ideekavandile märgusõnaga **Ökoton**“.

Protokollile on lisatud žürii kommentaarid võistluse üldise taseme ja ideekavandite kohta.
Lisaks žüriile osalesid istungil ekspertidena Valga linnaarhitekt Jiri Tintera ning Valga Spordi juhataja Meelis Kattai.

/allkirjastatud digitaalselt/

Žürii esimees: Kalev Härk, linnapea, Valga Linnavalitsus
Žürii liikmed: Lauri Drubinš, Valga aselinnapea, Valga Linnavalitsus;
Marina Krotova, Priimetsa kooli direktor;
Ülo Peil, volitatud arhitekt, tase 7, Eesti Arhitektide Liit;
Kaido Kepp, volitatud arhitekt, tase 7;
Risto Parve, volitatud arhitekt, tase 7, Eesti Arhitektide Liit.

LISA:

Žürii üldine kommentaar

Žürii arvates on tegemist õnnestunud võistlusega - tööd olid eripalgelised ja ühtlaselt tugeva kvaliteediga, kuigi selgelt eristuvat, kõigile ootustele ja vajadustele vastavat lahendust ei leidunud. Põhjuseks ilmselgelt keeruline lähteülesanne, mille kohaselt oodati ühtse lahendusena kahe täiesti erineva funktsiooniga hoone projekteerimist erinevatele kasutajatele, mis lisaks paiknevad erinevas miljöös. Sellest tulenevalt oli nii võistlejatel kui žüriil keeruline leida lahendus, mis oleks sobilik igas aspektis.

Kõigis neljas premeeritud töös on ideid, mis vääriskid teostamist. Määravaks osutus miljöösse sobivus, ruumiprogrammi järgimine ja võimalused, mida loob pakutud lahendus edasiseks arendamiseks.

Edasises projekteerimises tuleb silmas pidada, et kooli seisukohast on kõige tähtsam õppetingimuste läbimõeldud funktsionaalsus ja mugavus. Õpperuumides peab olema võimalikult palju valgust ning võimekas ventilatsioonisüsteem. Suurt tähelepanu tuleb pöörata ka koolihoone nendele osadele, kus lapsed puhkavad ning sirutavad tundidevahelisel ajal. Õpperuumidelt oodatakse mitmekülgset ja praktilisust, ka nutilahenduste kasutamise valmidust. Samuti oleks hea, kui koolimaja akendest ei pääseks sisse ülemäära palju liigseid pilke tänavatelt, mis on ühed kõige inim- ja liiklusrohkemad Valga linnas. Koolihoone peab olema kompaktne ning kooli ootus on ka piiratud õueala loomine.

Spordihoone puhul peab žürii mõistlikuks olemasoleva staadionihoone võimalikult orgaanilist kasutamist, võimalikult vähese ümberehituse vajadusega. Kahjuks oli mitme võistlustöö puhul pandud suur hulk energiat liiga pompöösse staadioni-spordihoone kavandamisele, mis käib selgelt üle väikelinna võimete ja mastaabi.

Enamike ideekavandite puhul jäi silma liiklusskeemide vähene läbitöötatus.

I PREEMIA - “Üks ja Üks”

Žürii hindas peapremia vääriliseks ideekavandi märgusõnaga “Üks ja Üks” kui arhitektuurset, linnaehituslikult ja funktsionaalselt tugevaima lahenduse. Lihtsa ja rahuliku vormi, naturaalsete materjalide kasutuse ja modernistliku arhitektuurikeelega koolihoone juurdeehitus seob eklektilise koolikompleksi sidusaks tervikuks ja väärtustab olemasolevaid hooneid. Juurdeehitus sobib valutult kohaliku konteksti ja skaalaga, tekitades hetkel tühja tänavanurka linnaliku keskkonna. Kooli seisukohast on olulised suured aknad, mis teevad ruumid valgusküllaseks. Ühendused vana hoonega on loogilised, samuti liikumisskeemid ja juurdepääsud. Sümpaatne on juurdeehitusega tekitatud poolprivaatne sisehoov, mis praegustel visuaalidel jääb küll veidi kõledaks, kuid mida edasisel projekteerimisel oleks võimalik lapsesõbralikumaks ja hubasemaks muuta. Ka plaanilahendus vastab suures osas nõuetele ja toimib funktsionaalselt, kuigi leidub ka mõningast ruumiga priiskamist ning lahendamata on jäänud tehnoruumide paigutus. Küsimusi tekitab ka rattaparkla otstarbekus pakutud kujul.

Spordihoone lahenduses on rohkem küsitavat. Tingimuste järgi tuleb olemasoleva staadionihoone konstruktsioone säilitada nii palju kui on otstarbekas - žürii hinnangul on käesolev ideekavand olemasolevat liiga radikaalselt muutnud. Spordihoone maht on venitatud liiga suureks ja pikaks, varjates vaadet riigigümnaasiumi hoonele, lisaks meenutab staadionihoone uuel kujul liialt ühe teise Eesti linna tunnustatud staadionihoone arhitektuuri. Spordihoone asendiplaaniline paigutus seevastu on väga hea, elegantne on maast laeni lintaknaga esimene korrus jooksuraja tasandil.

Žürii ettepanekud edasiseks tööks võidukavandiga:

- Võimalikult palju staadionihoonest tuleb säilitada ja peab jääma kasutusse.
- Viia spordihoone raskejõustiku saali kõrgus ja pallimängusaal vastavusse võistlustingimustega
- Kuna nn muusikakooli hoones (avatud jalgrattaparklakeldrikorruse mahu) ja juurdeehituses (kasutamata ruum keldrikorrusel) on palju ruumiraiskamist, teeb žürii ettepaneku muuta hoonet kompaktsemaks ja luua tänavanurgale tagasiastega hajumisruum.
- Detailsemalt lahendada õueala maastikukujundus.

II PREMIA - “Central Campus”

Teise preemia saavutas ideekavand, millel on hästi läbimõeldud ja kohalikkude konteksti sobiv linnaehituslik lahendus. Koolimaja uus osa tekitab Kungla tänava äärde laiema tänavaruumi, tekitades samas teisele poole hoonet õdusa hooviala. Samuti on leidlikult ja loogiliselt paigutatud uus spordihoone ning kõik kokku moodustab terviklikult toimiva *campus*'e. Vanemasse kihistusse on suhtunud austusega, jättes olemasolevad hoonemahud iseseisvaks ning ühendades need kergelt ja delikaatselt selgelt eristuvate uute hoonemahtudega. Taoline lahendus maksab aga lõivu hoonekompleksi üldisele kompaktsusele, seetõttu ka energiatõhususele.

Kooli juurdeehituse arhitektuurikeel on küll moodne ja õhuline, kuid välisfassaadi materjalid ei sobi olemasolevasse miljöösse. Fassaadikäsitus eriti peasissepääsu tsoonis on igavavõitu,

"umbne" ja eba-koolimajalik. Plaanilahendus on avar, orgaaniline ja loogiline, vaid talveaed on Eesti kliimat arvestades pisut ülepakutud idee. Vana telliskivihoone säilitamine ja sellele funktsiooni andmine on sümpaatne mõte, kuid selle renoveerimine võib linnale liiga kalliks minna.

Spordihoone lahendus on võistluse parim, kuid veidi üledimensioneeritud. Tingimustes nõutud maadlussaal on välja jäetud, samas on jõusaal liiga suur. Pallisaalis ei ole stantsioonide istmete kasutamine otstarbekas - need peaksid olema eemaldatavad.

III PREEMIA - "Sipsik"

Kolmanda preemia otsustas žürii anda ideekavandile märgusõnaga "Sipsik" peamiselt värske ja omanäolise koolihoone lahenduse eest. Eestiaegsest hoonest vaid eraldiseisva fassaadi säilitamine on riskantne nii muinsuskaitsest kui esteetiliselt aspektist, kuid käesolev lahendus väärrib esiletõstmist - fassaadi sidumine selge ja range kuubikujulise mahuga annab päris hea tulemuse. Koolihoone on lihtne ja toimiv, plaanilahendus on selge ja avar. Tulemus on väga kompaktne. Ka linnaehituslikult sobiv lahendus - tugev, kuid samas tagasihoidlik maht. Selge käekiri jätkub ka hoovilahenduses. Trepistikuga eraldatud kooliesine väljak tekitab hea avaliku ruumi, kuid koolimaja puhul eeldaks privaatsemat õueala ning õuesõppeklasside võimalust. Praegusel kujul liiklusele liiga avatud.

Spordihoone lahendus jätab aga pooliku mulje, on korralikult läbilahendamata, fassaadi "saehambad" mõjuvad juhuslikult. Spordihoone puhul on piiratud vaid ühe 3D-vaatega.

ERGUTUSPREEMIA - “Ökoton”

Ideekavand “Ökoton” on pakkunud väga meeldiva ja sooja atmosfääriga koolihoone lahenduse koos põhjaliku maastikulise lahendusega kompleksi ümber. Siseruimides on palju olemisruumi, sümpaatsed on autovabaks tehtud siseõu ja välialad. Olemasolevat vana telliskivihoonet on kasutatud nutikalt ja multifunktsionaalselt. Vana koolihoone plaanilahendus on lihtsate võtetega muudetud avaramaks ja paremini toimivamaks. Arhitektuurne välisilme ei haaku aga olemasolevate hoonete ja linnaruumiga ning sisehoovipoolsed trikitamised katusekalde ja akendega mõjuvad ebavajalikult niigi eklektilise arhitektuuriga kompleksi puhul. Nii koolihoone juurdeehitus kui spordihoone ületavad nõutud mahtu.

Spordihoone takistab vaadet riigigümnaasiumi hoonetele, kuid muus osas on üks parimaid lahendusi võistlusel. Ruumilahendus on hästi läbi planeeritud, sh soojendusrada galeriis, sissepääs, valgusküllasus jne. Valgusküllasus pallisaalis võib samas probleemiks osutada.

“Haare”

Ideekavand “Haare” täidab Kungla tänava nurga juurdeehitusega, tekitades tänavale konkreetse lõpetuse, kuid kinnine ja tumm klaasfassaad mõjub umbse ja passiivsena. Totaalne läbimurre Kungla tänavalt loob küll head vaated staadionile ja spordihoonele ning on ideena hea, kuid kahjuks jääb kogu jalakäigutänava ala skemaatiliseks., tühjaks ja kõledaks. Koolihoov jääks liiga avatuks ja läbikäidavaks - mõnusat poolprivaatset atmosfääri ei teki. Hoovipoolsed sissepääsud ilma tuulekodadeta Eesti kliimas ei ole mõistlikud.

Spordihoone on funktsionaalselt hästi lahendatud - jälgib staadionijoont, on staadionihoonest selgelt eraldatud, ühendajaks väike maapealne galerii. Pragmaatiline ja toimiv lahendus. Pääs koolihoonest spordihoonesse on aga lahendamata.

“Learning Tide”

Ideekavandi "Learning Tide" puhul tõstab žürii esile hea idee tuua kooli peasissepääs tänavanurka, kuhu tekib väike väljak. Julgelt suur ja esinduslik sissepääs, kuid fuajeeruumi suurusega on üle pingutatud. Plaanilahendus on hästi läbi töötatud ja pakub põnevaid õppimis- ja olemisruume. Kungla ja Vabaduse nurga fassaadilahendus on tagasihoidlik, ei võistle vana hoonega, kuid ei ole ka väga koolimajalik, puudub hajumisruum. Erinevate ruudukujuliste akende rütm on huvitav aga ei anna kooli õpperuumidele häid valgustustingimusi. Põnevam külg asub sisehoovis, kus tekib tore maastik ja atmosfäär, on avarust ja läbipaistvust. Spordihoone on massiivne ja liiga suur - neelab alla ka olemasoleva staadionihoone ja mõjub pealetükkivalt, suleb vaated riigigümnaasiumile.

"Vaksal"

Ideekavandi "Vaksal" autorid on erinevate stiilide, materjalide ja sümbolikaga kõvasti üle pingutanud, tulemuseks on väga kirju ja ebaterviklik lahendus. Vaksalihoone esteetika kasutamine koolihoone puhul ei mõju õigustatuna, eriti arvestades niigi eklektilist arhitektuurset kooslust. Ka juurdeehituse klaasfassaad mõjub tummalt ja mitte koolilikult. Vana koolihoonega pole püütudki dialoogi astuda, seda pole piltidel isegi kujutatud. Lisaks olemasolevale sissepääsule vanast hoonest vajaks uus osa kindlasti lisissepääsu. Linnaehituslikust seisukohast on meeldiv, et Kungla tänava nurka tekib plats, mis lisab avarust ja olemisruumi (lausa purskkaevuga). Logistika toimib, kuid parkimiseks on liiga palju ruumi jäetud ning hoovis domineerib betoon.

Arusaamatu esteetilise otsusena mõjub ka amorfse vormiga ja ülepaisutatud mahuga spordihoone. Staadionihoonet on kardinaalselt muudetud. Administreerimiskulud on mitme sissepääsu puhul ebaotstarbekalt suured. Ruumide sisemine loogika ei toimi hästi. Sümpaatne on võimla paigutamine reljeefi sisse - tribüüni ja spordihoone vahelt säilib ka vaade riigigümnaasiumile.